

FORMING OF ADMINISTRATIVE MODEL OF STRATEGIC DEVELOPMENT OF ENTERPRISE IS ON PRINCIPLES OF STATISTICAL MONITORING

Beridze T.M.

*Mykhaylo Tuhon-Baranovskyi
Donetsk National University of Economics and Trade,
Cand. Sci. (Tec.), Assoc. Prof.
Krivoy Rog, Ukraine*

Lokhman N.V.

*Mykhaylo Tuhon-Baranovskyi
Donetsk National University of Economics and Trade,
Cand. Sci. (Econ.), Assoc. Prof.
Krivoy Rog, Ukraine*

ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ МОДЕЛІ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ СТАТИСТИЧНОГО МОНІТОРИНГУ

Берідзе Т. М.

*Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
кандидат технічних наук, доцент,
м. Кривий Ріг, Україна*

Лохман Н. В.

*Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
кандидат економічних наук, доцент,
м. Кривий Ріг, Україна*

ABSTRACT

The theoretical aspects concerning the methodology of constructing a management model are investigated. The method involves the selection of certain groups of indicators that cover all aspects of the operation of the enterprise. The basis of the methodology is a meaningful interpretation of the ratios of rates of growth of indicators that are most consistent with known success criteria. The practice of applying the proposed method showed its effectiveness.

АНОТАЦІЯ

Досліджено теоретичні аспекти щодо методики побудови управлінської моделі. Методика передбачає виокремлення певних груп показників, що охоплюють всі аспекти функціонування підприємства. Основу методики складає змістовна інтерпретація співвідношень темпів росту показників, що у найбільшій мірі відповідають відомим критеріям успішності. Практика застосування запропонованої методики показала її дієвість.

Keywords: management, strategy, system, model, indicator, monitoring.

Ключові слова: управління, стратегія, система, модель, показник, моніторинг.

Постановка проблеми. Постійне прискорення соціально-економічної динаміки за умов постіндустріального розвитку, детермінує зростання ступеню конкурентної боротьби на внутрішніх та зовнішніх ринках та ентропії в економічній діяльності. Вирішення першочергових управлінських завдань передбачає використання сучасних методик оцінювання результатів стратегічного розвитку.

Забезпечення ефективності управління діяльністю підприємства – проблема, що потребує використання різноманітних підходів та концепцій. Управління гірничорудними комбінатами в умовах глобалізації процесів економічної взаємодії і турбулентності ринків, потребує від керівництва

підприємств використання дієвого, методичного інструментарію щодо обробки управлінської інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стратегічне управління орієнтовано, перш за все, на розробку практичних рекомендацій, використовуючи при цьому не лише власні моделі та інструментальні розробки, а і досягнення інших наук [1, 2, 3]. В останній час великого поширення набула думка, що для нейтралізації негативної реакції співробітників та ефективної реалізації стратегії необхідно залучення усього персоналу до розробки стратегічних рішень, роз'яснення персоналу суті і переваг стратегічного управління у порівнянні з ін-

шими системами управління, а також запровадження системи оплати праці, відповідно до затрачених зусиль робітників [4]. В свою чергу А. Слоан розглядає проблему зміни системи управління підприємством, досліджуючи механізми формування і запровадження стратегічних рішень [6]. Лохман Н.В. пропонує використання GAP –аналіз досягнення цілей організації та використання відповідної комп'ютерної програми [14]. Системи статистичного моніторингу в якості найважливішої складової управління економічними об'єктами не достатньо висвітлені у науковій літературі [15]. В роботах Погостинського Ю.А. визначені напрями формування методології удосконалення управлінських рішень, основні підходи до моделювання економічної політики підприємства [12,13].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз результатів діяльності підприємств гірничорудного комплексу (ГРК) Криворізького регіону виявив на поточний час загальні проблеми їх функціонування. Складності з покриттям своїх обов'язків і нерациональна організаційна структура призводять до негативних наслідків. Ефективне управління підприємствами ГРК ускладнюється недосконалою системою обліку, контролю і аналізу інформації. Втрачається можливість своєчасного управлінського реагування на внутрішні проблеми та зовнішні загрози і можливості щодо фінансової стійкості та ефективності в цілому [8].

Плинність умов ведення бізнесу та експонентне прискорення техніко-економічного розвитку за умов постіндустріальності, обумовлює необхідність продовження досліджень в області створення принципово нових методів і засобів інтегрування інформації, для забезпечення оптимальних організаційних умов щодо прийняття управлінських рішень.

Формулювання цілі статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування щодо методики побудови управлінської моделі оцінювання реалізації економічної стратегії підприємств на засадах статичного моніторингу, як складової стратегічного управління підприємством.

Виклад основного матеріалу. Загальна спрямованість підприємства на підвищення його організованості, ефективності, фінансової стійкості тощо може бути описана шляхом формулювання певних цільових установок. При цьому слід зазначити динамічний характер підприємства як системи, а відповідно і його стратегії і тактики, що призводить до необхідності формулювати не «цілі-стану», а «цілі-напряму». Цільові установки можуть бути виражені шляхом упорядкування двох і

більше показників стану і результатів діяльності підприємства, а мета буде полягати в підтримці цього порядку.

Свідомо конструюючи і контролюючи динаміку показників, можна не тільки визначити напрям руху підприємства, а й керувати цим рухом для досягнення поставлених цілей.

Забезпечення раціонального управління повинно, на нашу думку, ґрунтуватися на статистичних показниках і відповідних методиках аналізу економічного стану підприємства, прогнозування тощо.

З позицій системного аналізу, методика має відповідати змісту системи: вхід, процесор, вихід. При проведенні моніторингу, в системі стратегічного управління, таку послідовність рекомендується застосовувати при визначенні організаційно-методологічних заходів і способів реалізації моніторингу [12].

На вході – це завдання аналізу та відбору вихідної інформації. Побудова інформаційної складової зводиться до впорядкування відібраних показників, виходячи зі змістовної інтерпретації співвідношення темпів їх зростання. Вибирається те співвідношення темпів (з двох можливих), яке найбільшою мірою відповідає відомим критеріям успішності підприємницької діяльності.

Процесор визначає аналіз співвідношень, загальний економічний стан підприємства і направленість його розвитку, тобто управлінську складову.

Вихід - виділяються завдання інтерпретації отриманих показників і оцінок, виявлення проблем та чинників, що їх породжують.

Системні характеристики підприємства забезпечують виділення наступних складових: вихід, оснащення, суб'єктивний фактор, упорядкованість, каталізатор [13].

Введемо наступні позначення: vx - параметри входу; vх - параметри виходу; осн - параметри оснащення; вп - параметри впорядкованості; кат - параметри каталізатора; сф - параметри суб'єктивного фактора; I - темп зростання будь-якого параметра.

Визначені складові можна вважати параметрами управлінської моделі. Використовуючи наступні залежності

$I(v_{\text{вих}}) > I(v_{\text{п}}); I(v_{\text{х}}) > I(v_{\text{п}}); I(\text{осн}) > I(v_{\text{п}}); I(\text{кат}) > I(v_{\text{п}}); I(\text{сф}) > I(v_{\text{п}})$

сформована матриця переваг (табл. 1) [13]. У матриці буквами позначені нормативні співвідношення, знаком «+» нормативні співвідношення швидких темпів росту, «-» повільних.

Матриця зв'язків між параметрами моделі [13]

Параметри	Вхід	Вихід	Оснащення	Впорядк.	Каталізатор	Суб. фактор
Вхід		-	Б	Д	+	Б
Вихід	А		А	А,Д	А,В,Г	А,Г
Оснащення	-	-		Д	В	В
Впорядкування	-	-	-		-	-
Каталізатор	-	-	-	Д		Г
Суб. фактор	-	-	-	Д	-	

А – співвідношення: вихід > оснащення, вихід > вхід, вихід > каталізатор, вихід > суб'єктивний фактор.

Б – співвідношення: оснащення > суб'єктивний фактор, вхід > суб'єктивний фактор, вхід > оснащення.

В – співвідношення: оснащення > каталізатор, вихід > каталізатор.

Г – співвідношення: вихід > каталізатор > суб'єктивний фактор.

Д – співвідношення – вихід, вхід, оснащення, каталізатор, суб'єктивний фактор > впорядкування [13].

Сформована матриця переваг дає підстави для наглядно відображає формування параметрів побудови графа переваг (рис 1), який більш управлінської моделі.

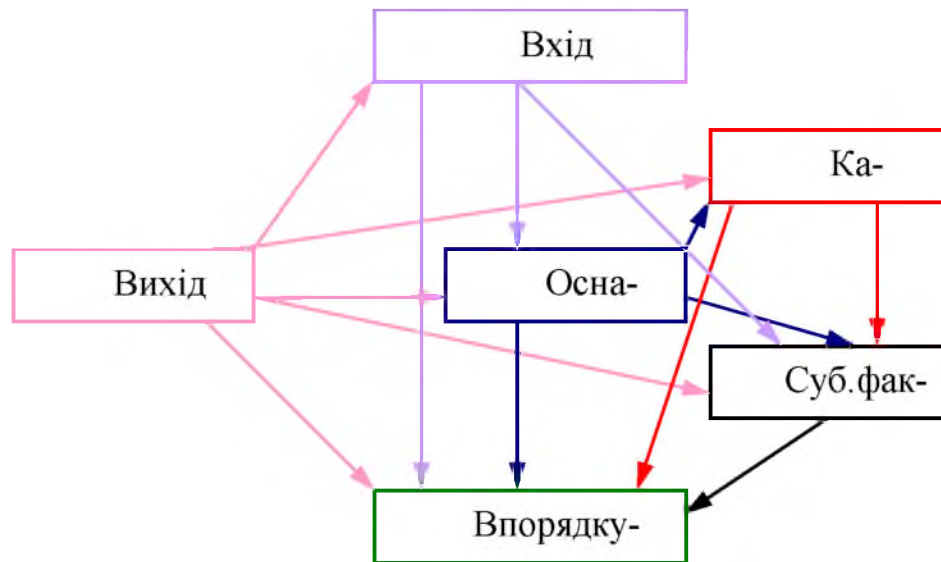

Рис.1. Граф переваг управлінської моделі
Складено на основі [13]

Розглянутий підхід узгоджується з принципами і критеріями моніторингу. Тому, оцінювання раціонального управління може визначатись через оцінку наближення фактичного і нормативного устанавленого темпів зростання [13]. Цю оцінку можна розрахувати наступним чином (1-3).

$$Y = 1 - \frac{\sum_{i=1}^n m_i}{n(n-1)} = 1 - \frac{M(P, H)}{n(n-1)} \quad (1),$$

де Y – оцінка реалізації економічної політики підприємства;

n – число показників в упорядкуванні (в моделі);

m_i – кількість інверсій у фактичному порядку для показника, що має перший ранг (займає i -те місце) в моделі.

$$m_i = \sum_{j=1}^n a_{ij} \quad (2),$$

де $M(P, H)$ – сума інверсій у реальному порядку показників (P) відносно нормативного порядку (H), заданого в моделі.

$$a_{ij} = \begin{cases} 1, \text{ якщо } r_i > r_j \text{ при } i < j \text{ и} \\ \text{якщо } r_i < r_j \text{ при } i > j; \\ 0, \text{ в остальных случаях} \end{cases} \quad (3),$$

де r_i і r_j – ранги i -го і j -го показників в фактичному упорядкуванні.

Оцінка Y змінюється у діапазоні від 0 до 1. Збіг фактичного і нормативного устанавленого вказує на найвищий рівень реалізації економічної політики, всі нормативно встановлені співвідно-

шення темпів зростання показників фактично виконуються ($Y = 1$). $Y = 0$ - фактичний порядок показників повністю протилежний нормативному [13].

Проведені розрахунки для ПАТ «Центральний гірничозбагачувальний комбінат» (ЦГЗК) щодо співвідношення параметрів (рис.2).

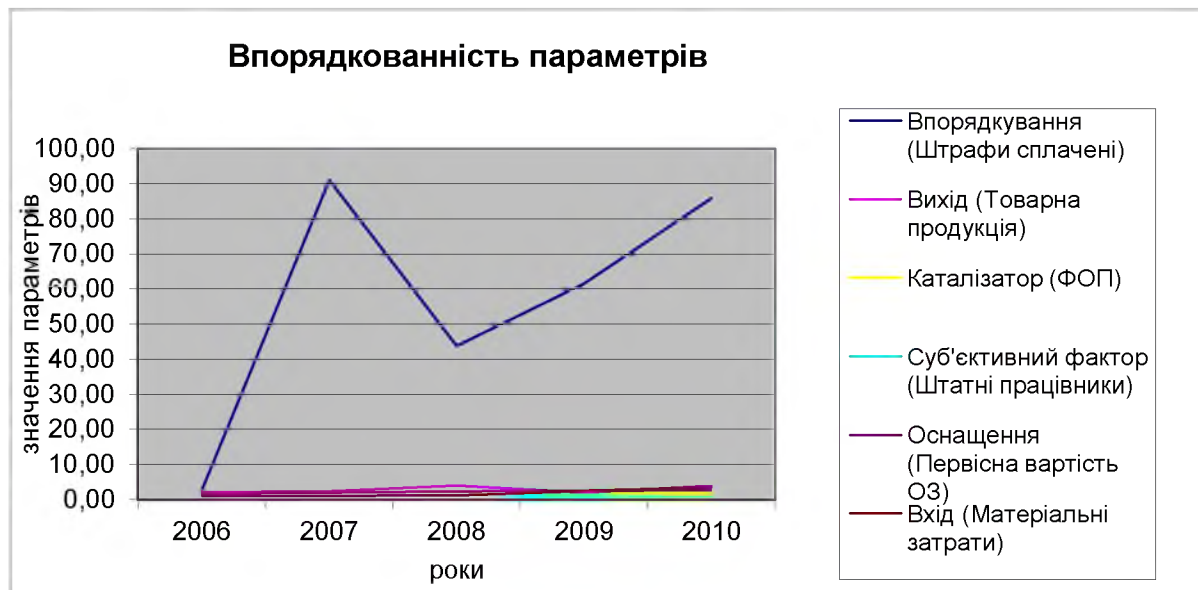

Рис. 2 Співвідношення параметрів у 2006-2010 роках
Джерело: розраховано авторами

Зростання показників ефективності означає ріст ефективності виробництва, отже показники виходу (товарна продукція, реалізована продукція) більші за показники оснащення, каталізатора та суб'єктивного фактору. Але в 2007-2009 роках дане співвідношення не виконується. Показники виходу є меншими за показники входу, це пов'язано з ціновою політикою, яка була запроваджена на підприємствах гірничорудного комплексу, ціна не відповідає собівартості продукції. У 2010 році зазначені співвідношення досягли нормативних значень, що свідчить про дієвість прийнятих управлінських рішень. Як показує аналіз отриманих результатів, менеджменту підприємства слід звернути увагу на екологічну складову – показник сплачених штрафів.

Висновки та перспективи подальшого розвитку. Практика застосування методики оцінювання економічної стратегії для забезпечення удосконалення управлінських рішень для підприємств гірничорудного комплексу підприємств Криворізького регіону показала свою дієвість. Методика забезпечується виділенням системних характеристик підприємства: вхід, вихід, оснащення, упорядкованість, каталізатор, суб'єктивний фактор. Методика базується на основних показниках, що визначаються за результатами моніторингу, відображають стан підприємства на поточний момент і дозволяють простежити динаміку руху показників економічної діяльності підприємства.

Аналіз отриманих результатів може бути використаний при прийнятті раціональних управлінських рішень щодо ефективної економічної політики підприємства.

Список використаної літератури

1. Смолін І.В. Стратегічне планування розвитку організації: монографія / І.В. Смолін. – К.: Київ, торг.-екон. ун-т, 2004. – 344 с.
2. Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку: монографія / А.П.Наливайко. – К.: КНЕУ, 2001. – 227 с.
3. Хэмел Г. Стратегическая гибкость / Г. Хэмел, К. Прахалад, Г. Томас, Д. О'Нил ; пер. с англ. М.: Прогрес, 2005. – 384 с.
4. Коно Т. Стратегия и структура японских предприятий / Т. Коно; пер. с англ. / общ. ред. и вст. сл. О.С. Виханского. – М.: Прогрессе, 2005. – 384 с.
5. Аакер Д. Стратегическое рыночное управление / Пер. с англ.; Под ред. Ю.Н. Каптуревского. – СПб.: Питер, 2007. – 496 с.
6. Sloan A.P., Jr. My Years with General Motors. Doubleday, Garden City, N.Y., 1964.
7. Томпсон, А.А. Стратегический менеджмент : концепции и ситуации для анализа : пер. с англ. ; 12-е изд. / А.А. Томпсон, А.Дж. Стрикленд. – М.: Вильямс, 2006. – 928 с.
8. Пономаренко В.С., Тридід О.М., Кизим М.О. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи. Х. : ІНЖЕК – 2003. – 328с.

9. Литвак Б. Г. Экспертные технологии в управлении: Учебное пособие. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Дело, 2014. – 400 с.

10. Тищенко А.Н. Генезис управленческих стратегий транснациональных корпораций: у монографии: Корпорации та інтегровані структури: проблеми науки та практики / А.Н. Тищенко, В.А. Зинченко, И.Л. Райнин. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2007. – С.50-75.

11. Головин С.Д. Оценка результатов хозяйственной деятельности промышленных предприятий. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 64 с.

12. Погостинский Ю.А. Формирование и развитие системы функций стратегического управления предприятием: методология и практика. Автореферат дис. д.е.н. Санкт-Петербург 2007.– 43 с.

13. Погостинский Ю. А. Базові моделі економічного моніторингу підприємства / Ю. А. Погостинський дисерт. канд. екон. наук – Санкт-Петербург. – 1997. – 236с.

14. Лохман. Н. В. GAP-аналіз досягнення цілей організаційної діяльності підприємства. / Н. В. Лохман // Development strategy of science and education. Collection of scientific articles Fidelite editions Namur, Belgiqueю - 2017. - 106 -109 с.

15. Берідзе Т.М. Типологія підприємств в системі стратегічного управління / Т.М. Берідзе // Економічний аналіз. Збірник наукових праць. Том 16. № 2 Тернопіль.- 2014.- С. 34-41.

SOCIAL INFRASTRUCTURE OF OBJECTS FOR UTILIZATION OF CHEMICAL WEAPON AS FACTOR OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF REGIONS OF RUSSIA

Golubtsov S. A.

Military university of Defense agency of the Russian Federation, doctoral candidate of department of economic theories and military economy, Candidate of Economic Sciences, associate professor

СОЦИАЛЬНАЯ ИНФРАСТРУКТУРА ОБЪЕКТОВ ПО УТИЛИЗАЦИИ ХИМИЧЕСКОГО ОРУЖИЯ КАК ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ РОССИИ

Голубцов С.А.

Военный университет Министерства обороны Российской Федерации, докторант кафедры экономических теорий и военной экономики, кандидат экономических наук, доцент

ABSTRACT

This article is devoted to very important and current problem of the analysis of social infrastructure of objects for utilization of chemical weapon and her influence on sustainable development of regions. In article the performed works on construction of facilities of social and engineering support of activity of objects for improvement of conditions of accommodation, increase in income, improvement of education, food and health care in areas of placement of objects for utilization of chemical weapon in detail reveal.

АННОТАЦИЯ

Данная статья посвящена очень важной и актуальной проблеме анализа социальной инфраструктуры объектов по утилизации химического оружия и её влияния на устойчивое развитие регионов. В статье подробно раскрываются выполняемые работы по строительству объектов социального и инженерного обеспечения жизнедеятельности объектов для улучшения условий проживания, увеличение доходов, улучшение образования, питания и здравоохранения в районах размещения объектов по утилизации химического оружия.

Keywords: the system of disposal of chemical weapons, resource potential, sustainable development of the regions, the object for disposal of chemical weapons, social infrastructure, engineering infrastructure, socio-economic conditions.

Ключевые слова: система утилизации химического оружия, ресурсный потенциал, устойчивое развитие регионов, объект по утилизации химического оружия, социальная инфраструктура, инженерная инфраструктура, социально-экономические условия.

Глобальные изменения в мире, вызванные экономическими и политическими причинами, а также стремительным научно-техническим прогрессом, требуют новых преобразований в социально-экономическом развитии не только отдельных областей

России, но и всего мирового сообщества [1, с. 59].

Как правило, в современной научной литературе понятие устойчивого развития определяется как развитие, удовлетворяющее потребностям